

פרשת עקב

והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך (ז, טו)

אי' בגמ' (ב"ב קמ"ד, ב) 'הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים', דהיינו הצינה והקור דבידו הדבר תלוי, להשמר מזה.

התוס' שם (בד"ה חוץ) הקשו דהאי' בגמ' (ב"מ קז, ב) 'והסיר ה' ממך כל חולי זו צינה' וא"כ משמע דגם הצינה בידי שמים היא.

וי"ל דמגוף הקרא הוכיחה זאת הגמ', דהנה יש לדקדק בלשון הכתוב דמשמע דאת מדוי מצרים לא ישים כלל ואילו את החולין ישים אלא שיסיר, ולכאורה הרי הכתוב מדבר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, וא"כ מדוע ישימים בהם את החולי, והו"ל לומר 'וכל חולי וכל מדוי מצרים לא ישימם בך'.

אלא בע"כ צ"ל, דחולי זה הצינה דזה אינו תלוי בידי שמים אלא האדם מביאו על עצמו, ולפיכך בחולי אמר הכתוב דאם יושם על האדם יסירו הקב"ה, ואילו מדוי מצרים דבידי שמים הם לא ישים כלל.

עכ"פ שמענו דצינה דהיינו צנים אינו בידי שמים.

(רבי משה נחמיה כהנוב)

וכי כיצד ידעו ישראל ממדוי מצרים, והלוא רק מצרים לקו בהם ולא ישראל. עוד יש לדקדק מדוע בך נאמר בלשון 'לא ישימם' ואילו אצל השונאים נאמר בלשון 'ונתנם', ולכאורה מדוע לא נאמר באותו לשון בשניהם אם בלשון שימה אם בלשון נתינה.

הש"ך (בספרו עה"ת) הביא מה שאמרו חז"ל מכאן שכל מכה שהיתה באה על המצרים היתה קצת בישראל, דהיינו שהיה מגיע קצת ממנו לישראל רגע אחד כדי שידעו מצערן של המצרים.

לפ"ז יובן מה שאמרה התורה 'אשר ידעת', דהלוא בני ישראל ידעו מעט ממדוי מצרים.

עפ"ז יובן אף השינוי בלשונות בין ישראל לבין שונאיהם, דהנה כתבו התוס' (מנחות מ, א ד"ה מי) דכשנאמר בלשון נתינה בעי' שיעור נתינה כשנאמר בלשון שימה היינו בכל דהו.

לכך אמרה התורה דכל מדוי מצרים אשר ידעת מהם מעט 'לא ישימם בך' אפי' מעט זה שוב לא ישים בך, אבל בשונאיך 'ונתנתם', שלהם יתן כפי שיעור נתינה.

מקור: פנינים יקרים

פרשת עקב